

ELYNVOIMAA PODCAST – KORONAKRIISIN KAIUT

Name of recording: 1. Elynvoimaa (Jakso 1. Hanna Makkula ja Juha Pulliainen).wav

Length of recording: 00:17:56

[recording starts]

Intro [00:00:03]: Tämä on Etelä-Savon ELY-keskuksen tuottama podcast-sarja. Avaamme jaksoissa ELY-keskuksen eri palveluja ja niiden vaikuttavuutta asiantuntijoiden, yhteistyökumppanien ja asiakkaiden näkökulmasta. Tämä on Elynvoimaa -podcast.

Intro [00:00:29]: Tässä jaksossa Etelä-Savon TE-palveluiden johtaja Hanna Makkula ja Etelä-Savon Ely-keskuksen johtaja Juha Pulliainen vaihtavat ajatuksia niin menneistä, ajankohtaisista kuin tulevistakin asioista. Antaa heidän esitellä toisensa.

Juha [00:00:46]: Hanna Makkula, Etelä-Savon TE-toimiston johtaja.

Hanna [00:00:49]: Juha Pulliainen ELY-keskuksesta ja olet Elinkeino-, työvoima-, osaaminen- ja kulttuurialueen johtaja.

Juha [00:00:57]: Kerro vähän miltä tämä koronatilanteen kehittyminen, miten se näkyy tuolla työmarkkinoilla sinun mielestäsi?

Hanna [00:01:06]: No aika kahtalaisestihan se näkyy, että eri aloja on kohdellut vähän eri tavalla. Kaikki tiedetään, että viime keväänä palvelualat oli hyvin pitkältä, jopa ravintolat ihan lailla kielletty niiden toiminta ja sinne se tietenkin vaikutti tosi paljon. Mutta sitten jos ajatellaan tätä vaikka niin kuin palvelusektorin toista puolta, joka on kauppa sitten, vähittäiskauppa muun muassa asettautuu, niin siellähän kasvu on ollut jopa tosi kovaa, koska ihmisten aktiviteetti on sitten kohdistunut kotiin, vapaa-ajan ympäristöihin ja sinne puolelle. Eli hyvin kahtalaiset näkymät kyllä, niin täällä Etelä-Savossa kuin laajemminkin.

Juha [00:01:48]: Näkökö se ikäryhmissä jotenkin? Onko tämä osunut enemmän nuoriin vai vähän kaikkiin?

Hanna [00:01:54]: No tämänhän on ollut sillä tavalla, koronahan on hirveän tasa-arvoinen siinä mielessä, että se ei katso ihan hirveästi näiden toimialojen puolelta nuorta tai vanhaa. Mutta sukupuolisidonnaisuushan koronalla on, koska palvelualoilla on paljon naisia niin täällä Etelä-Savossakin ja työttömyydestä, erityisesti lomautuksista on tullut hyvin paljon naisvaltaisempaa, kun se ennen perinteisinä normaaleina vanhoina aikoina oli miesvaltaista.

Juha [00:02:23]: Mitä arvaat tulevaisuudesta?

Hanna [00:02:26]: Tulevaisuutta on vaikea ennustaa, mutta jos tästä Etelä-Savon näkökulmasta katsoo ja vähän summailee sitä tähän valtakunnan tilanteeseen, niin Etelä-Savon yritykset ovat pärjänneet aika hyvin minun näkökulmastani, täältä mitkä heijastuu meille lomautuksina TE-toimistoon ja näin. Toivon mukaan meidän Etelä-Savon yritykset ja työnantajat pärjäävät koronan kourissa tämänkin vuoden, ja pystyvät sitten työllistämään jopa lisää. Ja se on ehkä sellainen positiivinen ilmiö, että työpaikkoja on ollut auki koko tämän vuoden Etelä-Savossa ihan lähes saman verran kuin ennenkin. Mutta miten sinun mielestäsi yritykset, miten sitä kuvaisit?

Juha [00:03:08]: No jos lähtee positiivisesta liikkeelle, niin teollisuudessa on aika paljon ihan tällaisia investointihankkeita, eli luottavainen näkymä sinne tulevaisuuteen tuntuisi olevan sitä reittiä pitkin. Se on selvästi positiivinen, mutta sitten tosiaan kaupan ala on osittain pärjännyt hyvin, esimerkiksi ruokaa myyvät ja muut tällaiset vähittäiskaupat. Mutta sitten se isompi murros saattaa olla tässä niin sanotussa kivijalkakaupassa, että verkkokauppa oli muutenkin vyörymässä aika paljon ja nyt sen rooli on selvästi kasvanut. Tuossa oli Helsingin Sanomissa juttua sieltä Helsingin keskustasta, kun sieltä on työntekijät hävinneet, niin ihmisiä liikkuu varsin vähän ja silloin ne kivijalkakaupat ovat todella ongelmassa. Vaikka ne muuten voisivat myydäkin jotain, mutta kun ne asiakkaat ovat kotonaan tekemässä etätöitä. Tämä ei ehkä näy Etelä-Savossa niin voimakkaana, mutta todennäköisesti näkyy täälläkin. Sitten kun se yhdistetään vielä siihen, että muutenkin tämä ihmisten kulutuskäyttäytyminen tällaisten kestokulutustavaroiden suhteen on muuttunut, niin voi olla, että isoja murroksia näkyy sitä kautta. Sitten meillä niin kuin muuallakin, niin matkailu, ravintolat, tämä niin sanottu tapahtumatuotanto on todella isoissa vaikeuksissa ja saa nähdä mitä vielä sitten tapahtuukaan. Riippuen siitä, että aukeako tilanne ennen kesää vai meneekö se sitten kuitenkin tuonne syksyyn ennen kuin aukeaa kunnolla.

Hanna [00:04:44]: Viime kesähän oli kuitenkin positiivinen näkymä Etelä-Savolta, kotimaiset matkailijat löysivät Etelä-Savon, niin sitä kautta yritykset saivat vähän varausastetta ja sitten henkilöitä myöskin töihin.

Juha [00:04:59]: Kyllä, ja oletettavasti ensi kesäkin, jos tämä pandemia ei kunnolla hellitä siihen mennessä, niin varmaankin mökkiläiset tulevat ihan samassa määrin kuin viime kesänä ja voi olla, että näitä kotimaan matkailijoita tulee muitakin ja se näkyy sitten taas tuolla vaikkapa rautakaupassa. Juttelin tuossa joku aika sitten yhden tällaisen yrittäjän kanssa, joka myy tuolla rakennuspuolella mökkejä, niin kysyntä oli kuulemma tuossa loppusyksystä ennätysmäinen.

Hanna [00:05:34]: Niinpä, ja oli mökkien keskiarvohintakin noussut paljon.

Juha [00:05:39]: Kyllä.

Hanna [00:05:40]: Tosi hyvä juttu.

Juha [00:05:41]: No sitten, mitä me teemme tämän tilanteen parantamiseksi? Mitä TE-toimisto pystyy tekemään?

Hanna [00:05:49]: Joo, se onkin hyvä kysymys. Tietenkin jos miettii tätä kohta nyt vuodenkiertoa tämän koronan aikana ja siihen liittyen meidän asiakaskuntaa, niin toki TE-toimiston rooli on turvata ihan lähtökohtaisesti sitä ihmisen työttömyysturvaa siinä tilanteessa jos käy niin, että työpaikka alta lähtee tai muita elämän valintoja tulee tehneeksi. Se on se perusasia. Mutta sitten enenevässä määrin toivon, että tänä vuonnakin pystytään enemmän keskittymään siihen asiakkaan tilanteen eteenpäin viemiseen. Siihen, että onko osaamisen kehittämisen tarvetta, lyhytaikaista tai pitkäaikaista ja miten sitten pystytään entistä paremmin tukemaan sitä asiakasta siinä mitä hän suunnittelee tulevaisuuteen ja katsoo ehkä tämän nykyisen tilanteen yli. Koska uskon kyllä, että tämän vuoden loppupuolella maailma palautuu jollakin tavalla, ei nyt ihan kokonaan entiseen, mutta kuitenkin entiseen ja että pystyttäisiin asiakkaita siinä tukemaan. Viime vuosi oli kuitenkin sellaista aikaa, joka oli kaikille uutta ja tilanteet tulivat meidänkin asiakkaille lomautusten muodossa ihan yhtäkkiä. Ne ruuhka-ajat ovat toivon mukaan Etelä-Savon osaltakin nyt ohi ja pystytään sitten enemmän siihen asiakaskeskeiseen asiakastyöhön keskittymään. Minä näen, että se on meidän keskeinen tehtävä tämän perustoimeentulon turvaamisen ohella ja toivon mukaan entistä enemmän on siihen aikaa.

Juha [00:07:28]: Ja pitäisi varmaan löytää niitä työpaikkoja?

Hanna [00:07:31]: No työpaikkoja toki, se työnvälitys on keskeinen tehtävä. Mutta niin kuin sanoin, Etelä-Savossa on ollut korona-aikana ihan hyvin työpaikkoja auki. Se vaan, että se on

muuttunut oikeastaan se painopiste siihen, että palvelualat jotka ennen ovat työllistäneet hyvin paljon erilaisiin työsuhteisiin, eri pituisiin työsuhteisiin erilaisilla tuntimäärillä, niin nythän se on muuttunut sieltä puolelta ja toivottavasti tämä polku kuitenkin aukeaa. Se on esimerkiksi nuorille, monille sitten tällaisen osa-aikatyön väylä ja ne ensimmäiset työkokemukset, niin siltä osin kyllä. Mutta Etelä-Savossa paljon puhutaan tästä osaavan työvoiman saatavuudesta ja se tässä korona-ajassa onkin ehkä aika jännä ilmiö, että samaan aikaan edelleen on pula osaavasta työvoimasta ja samaan aikaan on entistä enemmän työnhakijoita, niin kyllähän tämän ison yhtälön ratkaiseminen on meidän ihan keskeinen tehtävä, niin TE-toimiston, ELYn kuin meidän kumppaneidenkin kanssa. Toivottavasti meillä enemmän ratkaisuja kuin kysymyksiä löytyy tänä vuonna sitten.

Juha [00:08:41]: Sellainen jännittävä tilannehan on, ehkä tämäkin on muualla Suomessa vielä jännittävämpi kuin meillä, mutta tämän ulkomaalaisen työvoiman suhteen. Nythän juuri sitä on kiristetty taas sitä maahan pääsyä ja toivottavasti tilanne helpottuisi tältä osin, että ei tulisi vastaan samanlaisia kapeikkoja kuin viime keväänä tuli.

Hanna [00:09:05]: Niin, tämä on hyvä pointti tämä maatalouden kausityövoima esimerkiksi mikä tähän liittyy, kysymykseen, jonka kanssa oltiin ensimmäisen kerran laajasti edessä viime vuonna, kun rajat menivätkin yhtäkkiä kiinni ja tilanteita ei osattu edes arvoida. Siinä oikeastaan laajemmankin yhteiskunnallisen keskustelun paikka olisi minusta se, että mitkä maatalouden kausityövoiman linjaukset ylipäätään ovat. Viime vuosi meni vähän ehkä saattaen vaihtaen. Paljon esimerkiksi opiskelijoita, joiden kesätyöpaikat menivät koronan vuoksi vaikka palvelualoilta, niin he suuntautuivat sitten sinne maatalouden kausityövoimaan ja toki aika paljon sitten pääsi loppujen lopuksi kuitenkin ulkomaistakin työvoimaa maatalouden kausityövoimaan, jonka kausi alkaa jo sitten maaliskuussa ja päättyy vasta sitten lokakuulle. Se kausi on kyllä aika pitkä itse asiassa meillä täällä Etelä-Savossakin, että kohta ollaan sen äärellä. Toivon mukaan sujuvampaa on kuin viime vuonna, ei varmasti ihan yksinkertaista sekään.

Juha [00:10:10]: Joo, sitten jos mennään tänne yrityspuolelle, niin viime vuonnahan tässä koronan, se nyt ei ollut varsinaisesti elvytysrahoitusta vaan se oli ehkä pelastamisrahoitusta, ainakin se tarkoitus oli näin. Viime vuosihan oli aika raju ELYn kannalta, eli sinne polkaistiin muutamassa viikossa käyntiin koneisto, jota kukaan ei osannut kuvitellakaan vähän aikaisemmin, että sellaista ikinä tarvittaisiin ja sitä ei todellakaan ollut. No, se saatiin kyllä kohtalaisen hyvin sitten käyntiin ja siinä muutaman kuukauden aikana valtakunnallisesti yli 30 000 päätöstä niistä hakemuksista. Täällä Etelä-Savossakin noin tuhat päätöstä tehtiin kaiken kaikkiaan. Nyt osa niistä hankkeista on vielä menossakin. Niillähän pyrittiin, näillä ELYn rahoittamalla, niin löytämään yrityksistä tai yritykset tunnistamaan itse jotakin kehittämisasioita, minkä perusteella sitten se rahoitus myönnettiin. Niitä on vieläkin paljon, satoja hankkeita on käynnissä. Nyt tehdään sitten töitä sen eteen, että niistä löytyisi sitten jatkoja. Toivottavasti löytyy ja sitten pääsevät yritykset eteenpäin. Se oli viime vuotta ja

siinähän Suomessa taisi olla tietysti paljon muutakin. Business Finland myönsi, olikohan se 30 000 hakemusta, yli 20 000 päätöstä, miljardi euroa, kun ELYllä oli yhteensä 350 miljoonaa. Sitten oli näitä muita yritysten tukimuotoja, niin sanottu yleinen kustannustuki, jonka toinen kierron on nyt haussa, kolmatta suunnitellaan. Se tähtää nimensä mukaisesti siihen, että niihin liikevaihtojen häviämisiin mitä yrityksissä on tapahtunut, niin annettaisiin sitten tietyllä aikajänteellä toteutuneiden kustannusten mukaan ihan suoraa rahallista tukea niihin yrityksiin ilman mitään varsinaisia hankekytkentöjä tai muita. Sitten oli matkailu- ja ravitsemusalalle oma vähän vastaavanlainen kuvio. Maa- ja metsätalousministeriön puolelta tälläkin hetkellä voi hakea niitä rahoja. Se on pienimuotoisempi kuin nämä ELYn muut tuet, mutta joka tapauksessa siellä on edelleen voimassa yksi systeemi, eli niitä oli todella paljon. Ihan kaikkiin tarvitsijoihin nekään eivät varmaan osuneet, sinne jää aina katveeseen jotakin. Mutta Etelä-Savossakin se viime vuoden yhteisrah määrä kuitenkin pyöri tuolla jossain lähempänä 40 miljoonaa. Niin, unohdin sanoa tuon kuntien kautta yksin yrittäjille annettu tuki, noin tuhannelle yritykselle Etelä-Savossa ja sitten sieltä TE-toimiston kautta sellaiselle yrittäjälle, jonka tulot tipahtivat tietyn rajan alle, niin heille tuli vielä sitten oma tukimuotonsa. Eikö niitä ollut toista tuhatta pitkälti?

Hanna [00:13:06]: Joo, 1400 oli silloin huippuaikoina huhtikuussa ja edelleen nyt muutama viikko sitten päälle 500 on edelleen meidän asiakkuudessa, niin se kertoo siitä tilanteesta pienten yrittäjien kanssa kyllä.

Juha [00:13:22]: Nythän pelätään hieman sitä sitten, että tuleeko jonkin näköinen konkurssisuma Suomeen, kun tämän kuun lopussa nämä tietyt rajoitteet konkurssiin hakemisen suhteen laukeavat. Sitten on ollut vähän lohdullisempiakin tietoja, että se ei ole ehkä niin iso suma kuin pelätään, mutta todennäköisesti aika paljon tulee ja varmaan kohdistuu tänne meidän alueellekin. Se mitä odotetaan on nämä isot elvytyspaketit, mitkä ovat sitten kohta realisoitumassa ja niitä on siis Suomen omia, jotka ovat ei voi sanoa pienimuotoisia, mutta puhutaan kymmenistä miljoonista. Sitten kun mennään sieltä EU-tasolle, niin puhutaan miljardiluokan rahoista Suomeen tietyllä aikajänteellä ja nämä ovat niitä missä sitten esimerkiksi ELY-keskus varmaan on jotenkin mukana useammassakin eri lajissa. Eli tänä vuonna on tarjolla näitä avustuksia enemmän varmaan kuin pitkään aikaan, eikä ehkä tulevaisuudessakaan ole ihan vastaavaa näköpiirissä. Sitten kannattaa huomata, että suurimmat elvytykset tapahtuvat kuitenkin Euroopassa, Euroopan keskuspankin kautta, joka pumppaa ilmaista rahaa tai oikeastaan tyrkyttää sille, joka suostuu ottamaan vastaan, niin saa vielä vähän sitten ylimääräistä. Sellainenkin kuvio on menossa eli nämä elvytysrahat on valtava paketti ja varmaan tulevat hyvään tarpeeseen, mutta niitä toivottavasti yritykset osaavat ja uskaltavat hyödyntää. Ja sitten että suomalaiset pärjäisivät muun muassa niissä julkisissa infrastruktuuri-investoinneissa, mitä Euroopassa tapahtuu ja mitä Suomessa tapahtuu. Nehän menevät kuitenkin sitten kilpailutuksen kautta ja toivottavasti meikäläiset yrityksetkin niihin pystyvät. Hankkeet ovat kyllä isoja, että siinä eivät ihan pienet yritykset pärjää. Paljon tässä on ilmassa sekä tällaista hyvin positiivista, on tietysti negatiivista ja sitten on tätä epävarmuutta aikajänteen suhteen.

Hanna [00:15:26]: Näin on. Miten sinä luonnehtisit sitä, tuki-instrumentteja on aika paljon yrityksillekin, niin miten helppo on yrittäjien löytää oma kanavansa?

Juha [00:15:38]: No sitähan me yritetään tässä parantaa sitten samalla, että se helpottuisi. Tällä hetkellä se on turhan hankalaa. Yrittäjän täytyy oikeastaan tietää aika hyvin mitä hän on etsimässä, niin sitten löytää. Jos ei tiedä, niin voi olla, että menee väärään paikkaan ja turhautuu pahimmillaan tai sitten ainakin joutuu sellaiseen kohteluun, että sitä asiaa niin sanotusti pompotellaan vähän paikasta toiseen ennen kuin se oikea kohde, oikea sijaintipaikka löytyy. Mutta tätä yritetään parantaa yleisellä viestinnällä ja sitten täsmäviestinnällä, ja myös vähän jos pystyttäisiin ryhmittelemään vähän fiksummin niitä meidän palveluita.

Hanna [00:16:19]: Mutta kaiken kaikkiaan niin viime vuodelta saatu palaute niin ELYlle kuin toimistollekin vaikka yrittäjien puolelta oli tosi hyvää ja avautui, oikeastaan niin kun uudenlaiset kohderyhmät tulivat meidän asiakkuuksiin ja olivat tavallaan aika yllättyneitäkin siitä, että palveluhan on tosi hyvää ja asiointi on aika helppoa. Se on ainakin minä minä nostaisin positiivisena asiana viime vuodesta tähän ihan asiakassektoriin liittyen.

Juha [00:16:46]: Kyllä, siis uusia asiakkaita tuli varmasti ELYlle, nimenomaan rahoitusasiakkaita ja toivottavasti se ei ollut liian paljon helppoa verrattuna tähän normaalikäytäntöön sitten, miten ne viime vuoden jotkut asiat hoituivat. Tosin ei nekään varmaan ensikertalaiselle helpolta tuntuneet, se täytyy kyllä todeta. Ei tämä byrokratia, joka näihin asioihin liittyy, niin ei se liian helppoa ole ikinä.

Hanna [00:17:14]: No ei se ole, mutta julkinen raha on julkista rahaa.

Juha [00:17:17]: Niin, ja sitten siinä on se läpinäkyvyys eli ne ovat veronmaksajien rahaa, on se sitten Suomesta tai Euroopasta koottua, niin kyllä kansalaisten oikeus on saada tietää mihin se käytetään. Ihan nimillä ja sillä tavalla niillä asioilla, esimerkiksi tässä tapauksessa tätä koronarahoitusta, niin sillä nimellä löytää meidän viestinnästä kyllä ne listat niistä yrityksistä, jotka sitä on saaneet.

Hanna [00:17:45]: Näin on.

Outro [00:17:47]: Tässä jaksossa vieraana olivat Etelä-Savon TE-palveluiden johtaja Hanna Makkula ja Etelä-Savon ELY-keskuksen johtaja Juha Pulliainen. Tämä on Elynvoimaa - podcast.

[recording ends]